T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/479
KARAR NO : 2023/565
KARAR TR : 25/09/2023

ÖZET: Yersiz olarak ödenen *"ek ödemenin"* iadesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda, davanın kısmen kabul, kısmen reddine ilişkin Adli Yargı yerince verilen kararın KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan İdari Yargı yeri KARARININ KABULÜ ile HÜKÜMUYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen (İdari yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : P.Y
Vekili : Av.E.U, Av. F.S.E
Karşı Taraf : Sağlık Bakanlığı
Vekili : Av.G.A

I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1.Davacı vekili, davacının Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman hekim olarak çalıştığı Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan döner sermaye ek ödemelerinin yersiz yapıldığından bahisle iadesine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. Çorum İdare Mahkemesi 29/02/2016 tarih ve E.2016/137, K.2016/172 sayılı kararıile, *"Uyuşmazlık konusu işlemin kamu zararının kişi borcu olarak davacıdan tahsilinin sağlanmasına yönelik kısmının, zararın rızaen ödenmediği takdirde genel hükümler uygulanmak suretiyle tahsili yoluna gidileceği hususunun bildirimine yönelik olması ve bu haliyle özel hukuk hükümlerine göre adli yargıda açılacak davanın ön bildirimi niteliği taşıması karşısında; bu yönüyle idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durumda, bu haliyle kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan, hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetinde olan işlemin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenme olanağı bulunmadığından incelenmeksizin reddine"* karar vermiş, bu karara karşı davacı vekili istinaf isteminde bulunmuştur.

3. Kırıkkale Bölge İdare Mahkemesi 03/05/2016 tarih ve E.2016/486, K.2016/457 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

4. Davacı tarafından, idari işlemde yargı yolunun açık olduğu, işlemin kesin ve yürütülebilir nitelikte icra kabiliyetini haiz bir işlem olduğu, davalı idare tarafından; kararda lehlerine vekalet ücretine hükmedilmediği ileri sürülerek kararın düzeltilmesi isteminde bulunulmuştur.

5. Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi 19/04/2017 tarih ve E.2017/527, K.2017/382 sayılı kararı ile, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen miktarı ve bu miktarın yargı yolu açık olmak üzere davacı tarafından otuz gün içinde ödenmesini bildiren işlemin borçlandırıcı bir işlem olduğu tartışmasız olup, fazla ödemenin de herhangi bir yargı kararına gerek kalmaksızın davacıdan istenilmesi mümkün olduğundan, bu meblağın davacıdan geri istenilmesi yolunda tesis edilen işlemin, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlemlerden olduğu sonucuna varılarak, karar düzeltme isteminin kabulüne karar vermiştir.

6. **Çorum İdare Mahkemesi 16/01/2018 tarih ve E.2017/616, K.2018/64 sayılı kararı**ile, *"davacının anlayabileceği kadar açık bir hatanın bulunmadığı, söz konusu ödemelerin, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı ile belirlenen ilkeler uyarınca idari dava açma süresi içerisinde geri istenmesi mümkün iken, anılan ödemelerin bu süre geçtikten sonra geri istenilmesinde hukuka uyarlık olmadığı gerekçesiyle dava*

konusu işlemin iptaline" karar vermiş, bu karara karşı davalı vekilince istinaf isteminde bulunulmuştur.

7. Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi 29/06/2018 tarih ve E.2018/646, K.2018/676 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

8. Davacı idare vekili, yapılan yersiz ödemelerin açık hatadan kaynaklandığı iddiasıyla, Türk Borçlar Kanunu'nun *"sebepsiz zenginleşme"* hükümleri kapsamında yersiz ödendiği ileri sürülen ek ödemenin davalı uzman hekimden tahsili talebiyle adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

9. **Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 31/01/2019 tarih ve E.2016/788, K.2019/49 sayılı kararı**ile, *"...davalıya davaya konu dönemde Yönetmeliğin 10/b maddesine göre hesaplama yapılması gerekirken 10/a maddesine göre hesaplama yapılarak Şubat 2013-Haziran 2014 döneminde kendisine fazladan ek ödeme yapıldığı, hatalı ödemenin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre davalıdan talep edilebileceği"* gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar vermiş, bu karara karşı taraflar istinaf isteminde bulunmuştur.

10. Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 02/05/2019 tarih ve E.2019/1905, K.2019/2018 sayılı kararı ile, davacının istinaf başvurusunun esastan reddine, kararın hüküm fıkrasının ilk paragrafındaki "*19/01/2016*" tarihinin "*20/02/2016*" şeklinde düzeltilmesi suretiyle davalının istinaf talebinin kabulüne kesin olarak karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

11. İdari yargı yerinde davacı ve adli yargı yerinde davalı olan başvurucu, idari yargı yerinde verilen "*yersiz ek ödemelerin iadesine ilişkin işlemin"* iptaline karar verildiği halde, adli yargı yerinde "*yersiz ek ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında"* tahsiline karar verildiğini, kararlardan hangisinin uygulanacağı konusunda tereddüt doğduğundan ve hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğinden bahisle, ortaya çıkan hüküm uyuşmazlığının idari yargı yerinde verilen iptal kararının benimsenmesi suretiyle giderilmesi talebinde bulunmuştur.

12. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

13. Danıştay Başsavcısı, kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ve *"...davacıya Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında toplam 8.811,45.-TL. ek ödemenin ödenmemesi gerektiğinin davacının görev yaptığı hastanenin mutemetlik işlemleri ile ilgili olarak yapılan denetim sonucu düzenlenen rapor ile anlaşılması üzerine söz konusu ek ödeme tutarlarının geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, fazla ek ödeme yapılmasında davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı açıktır. Bu itibarla; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarih ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiğinden, mevzuat hükümlerinin idarece yanlış yorumlanması nedeniyle yapılan ödemelerde, hilesi ve gerçek dışı beyanı olmayan davacıya yersiz ödendiği tespit edilen ek ödeme tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren altmış günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen idare mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu"* belirtilerek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

14. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ve "*davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesinin mevzuatın yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, davacının söz konusu ödemenin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı, bu sebeple idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu itibarla, Danıştay İBK'nın anılan kararı uyarınca, mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğunu"* belirterek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda düşünce vermiştir.

V. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

15. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişisel sorumluluk ve zarar"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/5 md.) Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir."

16. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Kamu zararı"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 213 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan "Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak" ibaresi "Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan" şeklinde değiştirilmiştir.)

17. 14/02/2013 tarih ve 28559 (Mükerrer)sayılı RG'de yayımlanan *"Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna Bağlı SağlıkTesislerinde Görevli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik"*in *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca belirlenen hizmet sunum şartları ve kriterleri dikkate alınmak suretiyle personelin unvanı, görevi, çalışma şartları ve süresi, hizmete katkısı, performansı, tetkik, eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetleri, yapılan muayene, ameliyat, anestezi ve girişimsel işlemler ile özellik arz eden birimlerde çalışma gibi unsurlar esas alınarak, döner sermayeden yapılacak ek ödemenin oran, usul ve esaslarını belirlemek, sağlık hizmetlerini iyileştirmek, kaliteli ve verimli hizmet sunumunu teşvik etmektir."

18. Aynı Yönetmeliğin *"Üçüncü basamak sağlık tesislerinde net performans puanının hesaplanması"* başlıklı 10. maddesi şöyledir:

" (1) Mesai içi çalışan personelin net performans puanları aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar:

1) Eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistan ve uzman tabipler, acil kliniklerde ise pratisyen tabipler: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,75) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,25)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + [(Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı – (Klinik hizmet puan ortalaması x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5] + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

2) Asistanlar: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,25) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,75)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

3) Yan dal asistanları: Net performans puanı = [((Klinik hizmet puan ortalaması x 0,60) + (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x 0,40)) x Hizmet alanı- kadro-unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

4) Enfeksiyon hastalıkları kliniklerinde çalışan eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistanlar ve uzman tabipler: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

5) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan, biyokimya ve mikrobiyoloji kliniklerinde çalışan eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistan, uzman tabipler ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar ile ÜYTE merkezlerinde çalışan tıbbi histoloji ve embriyoloji uzmanları: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

6) Asistanlar (Enfeksiyon hastalıkları kliniklerinde ve laboratuvar hizmetlerinde çalışanlar): Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

b) Bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar:

1) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunan uzman tabip, tabip, uzman diş tabibi ve diş tabipleri:Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + [(Tabip muayene ve girişimsel işlem puanı– (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5] + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

2) Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanları: Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

3) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan biyokimya ve mikrobiyoloji gibi laboratuvar hizmetlerinde çalışan uzman tabipler ile tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar ve Üremeye Yardımcı Tedavi (ÜYTE) merkezlerinde görev yapan tıbbi histoloji ve embriyoloji uzmanları:Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

4) Sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler:Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

5) Ek-4 sayılı tablonun (C) bölümü kapsamında sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler:Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalamasının Ek-4/C'de belirtilen oranı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

c) Diğer personel (tabip dışı personel):Net performans puanı = (Mesai içi sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı) + Bilimsel çalışma destek puanı + (Ek puan x Mesai içi aktif çalışılan gün katsayısı).

(2)Mesai dışı çalışan personelin net performans puanları aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Bir kliniğe bağlı olarak çalışanlar:

1) Eğitim sorumlusu, eğitim görevlisi, başasistanlar ve uzman tabipler: Net performans puanı = [((Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,75) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,25)) x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı] + [(Mesai dışı tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı – (Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5].

2) Asistanlar (laboratuvar hizmetlerinde çalışan asistanlar hariç): Net performans puanı =[(Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,25) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,75)] x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

3) Yan dal asistanları:Net performans puanı = ((Mesai dışı klinik hizmet puan ortalaması x 0,60) + (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x 0,40)) x Hizmet alanı- kadro-unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

b) Bir kliniğe bağlı olarak çalışmayanlar:

1) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunan uzman tabip, tabip, uzman diş tabibi ve diş tabipleri:Net performans puanı = (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı) + [((Mesai dışı tabip muayene ve girişimsel işlem puanı – (Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı)) x 0,5].

2) Sağlık tesisi puan ortalamasından ek ödeme alacak tabipler:Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

3) Enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanları: Net performans puanı = Mesai dışı

sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

4) Tabip muayene ve girişimsel işlemler puanı bulunmayan biyokimya ve mikrobiyoloji laboratuvar hizmetlerinde çalışan uzman tabipler ile tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanlar: Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Kriter katsayısı x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı.

c) Diğer personel (tabip dışı personel): Net performans puanı = Mesai dışı sağlık tesisi puan ortalaması x Hizmet alanı-kadro unvan katsayısı x Mesai dışı aktif çalışılan gün katsayısı."

B. Yargı Kararları

19. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarih ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararında özetle; idarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştayın görevi içinde olduğu, idarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idari yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

20. Benzer konudaki 27/01/1973 tarih ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararının sonuç kısmı ise şöyledir:

" 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemini), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine,

2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürür şekilde geri alınamayacağına,

3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine,

4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihadların bu yolda birleştirilmesine..."

21. Anılan kararın gerekçesinde, şu değerlendirmelerde bulunulmaktadır:

"... Yukarıdan beri yapılan açıklama ve incelemelerden anlaşılacağı gibi, yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği, tarzında bir sonuca varmak gerekir. Belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğu da ileri sürülemeyecek ve geri istenmesi mümkün olmayacaktır..."

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

22. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 15/05/2023 tarihli toplantısında, dosyanın usul yönünden incelenmesi sonunda; Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 31/01/2019 tarih ve E.2016/788, K.2019/49 sayılı kararı ile Çorum İdare Mahkemesinin 16/01/2018 tarih ve E.2017/616, K.2018/64 sayılı kararları arasında,2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde açıklandığı şekilde; tarafları, konusu ve dava sebebi aynı olan ve kesinleşmiş kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı doğduğu ve çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği değerlendirilerek, anılan maddede öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna; bu nedenle, 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca İdari Yargılama Usulü Kanunu gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Sağlık Bakanlığına bildirilmesine, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanmasına, usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra Başkanlıkça belirlenecek tarihte işin esasının görüşülmesine oy birliği ilekarar verilmiştir.

23.Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; yasal süresi içerisinde Sağlık Bakanlığı vekilince verilen cevap dilekçesinde, hüküm uyuşmazlığı talebinin reddine karar verilmesitalep edilmiştir.

24. Hüküm uyuşmazlığının giderilmesine yönelik talep kapsamında, usule yönelik işlemler tamamlandığından, işin esasına geçilmiştir.

B. Esasın İncelenmesi

25. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 25/09/2023 tarihli toplantısında;

26. Başvuru dilekçeleri ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanılan Kanun kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın yazılı düşünceleri doğrultusundaki açıklamaları alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

27. Hüküm uyuşmazlığına ilişkin olay, Çorum Hitit Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman hekim olarak çalışılan Şubat 2013 - Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan döner sermaye ek ödemesinin hukuka aykırı olarak yapılıp yapılmadığına ilişkindir. Bir taraf, söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceği iddia ve savunmasında bulunurken diğer taraf, tam aksine yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğundan geri istenebileceği iddia ve savunmasında olduğundan, her iki dava sebebi, yani maddi vakıalar aynıdır.

28. Dava dosyalarının incelenmesinden, idari yargıda davacı adli yargıda davalı olan P.Y'a Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında hataya düşülerek döner sermaye ek ödemesinin yapıldığı, adıgeçenin söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

29. Bu bakımdan, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

30. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesindeki düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasında sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte, mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

31. Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince; 5018 sayılı Kanun'un yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

32. Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

33. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

34. Olayda, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, söz konusu ek ödemenin ödenmesinde, davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı görülmektedir.

35. Bu itibarla, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle yapılan ödemelerde, davacının hilesi, gerçek dışı beyanı olmadığından, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesi tutarının, idari dava

açma süresinin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

36. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 31/01/2019 tarih ve E.2016/788, K.2019/49 sayılı kararının kaldırılmasına, Çorum İdare Mahkemesinin 16/01/2018 tarih ve E.2017/616, K.2018/64 sayılı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle:

A. Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 31/01/2019 tarih ve E.2016/788, K.2019/49 sayılı kararının KALDIRILMASINA,

B. Çorum İdare Mahkemesinin 16/01/2018 tarih ve E.2017/616, K.2018/64 sayılı KARARININ KABULÜNE,

Bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE,

25/09/2023 tarihinde, Üye Nilgün TAŞ ve Üye Doğan AĞIRMAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Uyuşmazlık, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzman hekim olarak görev yapmakta olan başvurucuya, Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan döner sermaye ek ödemesinin iadesi talebine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında*"İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalıödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği"* vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22/12/1973 tarih ve E.1968/8, K.1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında; *"Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek Ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa ayartmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir"* gerekçesiyle direnme hükmünün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 05/12/1984 tarih ve 1982/ 13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; *"Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.*

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05/12/1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK' nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

Çorum İdare Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılgılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18/05/2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 61. maddesine göre;

> *"Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".*

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 77. maddesine göre;

> *"Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.*
>
> *Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur."*

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye *"sebepsiz zenginleşme"* denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren-Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Ankara 2018-Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer-Borçlar hukuku Genel Hükümler-İstanbul 2013-Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır.

Buna göre Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine, döner sermaye ek ödemesinin hataen yapıldığı konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen miktarın geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle, Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde uzman doktor olarak görev yapan P.Y'a 2013 Şubat-2014 Haziran tarihleri arasında yersiz olarak ödenen döner sermaye ek ödemesinin geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın sonunda işlemin iptaline karar veren Çorum İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait Çorum 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyoruz.

Üye
Nilgün TAŞ

Üye
Doğan AĞIRMAN